

**Česká školní inspekce
Pardubický inspektorát**

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Čj. ČŠIE-314/19-E

Název	Střední škola obchodu, řemesel a služeb Žamberk
Sídlo	Zámecká 1, 564 01 Žamberk
E-mail	zamek@zamek.zamberk.cz
IČ	00654949
Identifikátor	600013171
Právní forma	příspěvková organizace
Zastupující	PhDr. Zuzana Pecháčková
Zřizovatel	Pardubický kraj
Místo inspekční činnosti	Zámecká 1, Žamberk
Termín inspekční činnosti	26.–29. 3. 2019

Inspekční činnost byla zahájena předložením pověření k inspekční činnosti.

Předmět inspekční činnosti

Hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání podle § 174 odst. 2 písm. b) a c) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, se zaměřením na neúspěšnost ve společné části maturitní zkoušky (dále „MZ“) ve školním roce 2017/2018 a školní rok 2018/2019 do data inspekční činnosti.

Charakteristika

Příspěvková organizace Střední škola obchodu, řemesel a služeb Žamberk (dále „škola“) má v rejstříku zapsány činnosti střední školy, domova mládeže, školní jídelny-výdejny a školní jídelny.

Škola poskytuje střední vzdělání s výučním listem v šesti oborech vzdělání a střední vzdělání s maturitní zkouškou v oboru vzdělání 64-41-L/51 *Podnikání* (nástavbové studium v denní formě vzdělávání). K 30. 9. 2018 bylo ve statistickém výkazu zapsáno celkem 182 žáků, z toho 31 v oboru vzdělání s maturitní zkouškou. Ke dni inspekční činnosti se počet žáků oboru vzdělání s maturitní zkouškou snížil na 23 (16 žáků prvního ročníku, 7 žáků druhého ročníku).

Hodnocení podmínek vzdělávání

Od poslední inspekční činnosti ve školním roce 2017/2018 byla na základě konkursního řízení jmenována ředitelka školy na další funkční období. Vedení školy řeší složení a stabilizaci pedagogického sboru s cílem zvýšení jeho jednotnosti a ztotožnění se s koncepcí ředitelky. Změna nastala na místě zástupce ředitelky, který ze školy po jednom roce působení odešel. Vzdělávání v předmětech společné části MZ plně zajišťují tři kvalifikovaní pedagogové, všichni mají příslušnou odbornou kvalifikaci ve vyučovaném předmětu. Plán dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků reaguje na neuspokojivé výsledky MZ. Realizace plánu tohoto vzdělávání byla naplněna především účastí všech pedagogů na seminářích ke společnému vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a vzděláváním učitelů k zajištění průběhu MZ. V oblasti inovativních forem a metod výuky a didaktiky škola na neúspěšnost žáků příliš nezareagovala, více se vzdělávala učitelka matematiky.

Předložené aktualizované koncepční záměry rozvoje školy jsou zaměřeny hlavně na podporu výuky oborů vzdělání s výučním listem a zlepšování podmínek pro vzdělávání a řízení (např. zajištění prostředků na lepší vybavení učeben nebo na nové počítače). Opatření ke zvýšení úspěšnosti žáků při konání MZ v nich řešena nejsou. Ředitelka školy používá demokratický styl řízení, přijatá opatření projednává s pedagogickým sborem a dává dostatek času na jejich uskutečnění. Při osobních pohovorech projednala s učiteli kritické závěry z poslední inspekční zprávy a konfrontovala je s jejich sebehodnocením. Pro zlepšení úspěšnosti žáků ve společné části MZ přijala opatření i pro výuku v oborech vzdělání s výučním listem s cílem zlepšení výsledků vzdělávání u žáků, kteří jsou po absolvování potenciálními uchazeči o přijetí do nástavbového oboru ukončeného MZ. Ředitelka školy ponechala v rámci řízení významnou část organizačních a kontrolních pravomocí (včetně části hospitačních povinností) své zástupkyni. Průběh vzdělávání a úspěšnost žáků v předmětech společné části MZ byla zatím v prvním pololetí školního roku 2018/2019 spíše obecně monitorována, kontrolní činnost formou hospitací proběhla pouze v minimální míře. Ředitelka školy nechala po poslední inspekční činnosti učitelům čas do prosince 2018 na přijetí vlastních opatření ke zlepšení a zefektivnění výuky. Následně provedla po jedné hospitaci v každém z předmětů společné části MZ. Konstatovala dílčí zlepšení a učitelům vytyčila další cíle pro rozvoj. Stanovila termín, ve kterém mají provést vzájemnou hospitační činnost s cílem obohacení metod a forem výuky. Sjednávání pedagogických přístupů, vyvozování systémových opatření (např. hledání příležitostí pro zvýšení aktivity žáků, používání efektivnějších metod a forem práce) bylo zahájeno a probíhá. Dále učitelé dostali za úkol vytvořit srovnávací testy v předmětech společné části MZ za účelem zvýšení objektivnosti hodnocení.

Jako jedno z opatření k závěrům předchozí inspekční činnosti se učitelé zaměřili také na zlepšení docházky žáků a důsledné dodržování pravidel stanovených ve školním řádu, což mělo pozitivní dopad na snížení absence. Důraz je kladen na doplňování klasifikace při překročení stanovených podmínek pro absenci žáka.

Při přijímání uchazečů pro školní rok 2018/2019 škola kromě výsledků jednotné přijímací zkoušky (tj. maximum 150 bodů a 66,7 % vliv na pořadí uchazeče) zohledňovala také prospěch v předchozím vzdělávání. Negativním faktorem bylo, že body za prospěch získali i žáci, kteří měli na přihlášce hodnocení v prvním pololetí třetího ročníku oboru vzdělání s výučním listem z předmětu matematika stupeň „dostatečný“ či „nedostatečný“. Při přijímání uchazečů pro školní rok 2019/2020 došlo v jednotné přijímací zkoušce při úpravě hodnocení prospěchu z předchozího vzdělávání ke snížení bodového zisku z 50 na 40 bodů a k nově zavedenému kritériu hodnocení soutěží za 20 bodů (tj. maximum 160 bodů a 62,5 % vliv na pořadí uchazeče).

Pro školní rok 2018/2019 byli přijati v prvním kole přijímacího řízení všichni uchazeči, protože splnili minimální hranici stanovenou pro výsledky jednotné přijímací zkoušky (20 bodů). Jeden ze dvou uchazečů, kteří se přihlásili ke studiu v druhém kole přijímacího řízení, a měl na přihlášce z matematiky stupeň „dostatečný“, byl vzhledem k nízkému počtu žáků přijat také. Přijat byl např. žák, který měl na přihlášce z předmětu matematika stupeň „dostatečný“ a v rámci přijímací zkoušky z matematiky dosáhl pouhého 1 bodu. Přijata byla i žákyně, která měla na přihlášce z téhož předmětu v pololetí dokonce stupeň „nedostatečný“. Mezi žáky přijatými v obou kolech přijímacího řízení k nástavbovému studiu převažovali absolventi z posledního školního roku vzdělávání zdejší střední školy, z celkového počtu 16 se jedná o devět žáků.

Příliš volně nastavená kritéria přijímacího řízení jsou významným faktorem ovlivňujícím negativně úspěšnost žáků u maturitní zkoušky. Malý důraz na ověřování obecných studijních předpokladů uchazečů a jejich zohledňování při přijímacím řízení nevytváří předpoklady pro zdárné studium a úspěšné ukončení vzdělávání maturitní zkouškou.

Hodnocení průběhu vzdělávání

V rámci hospitací českého jazyka a literatury byla navštívena hodina literatury, při které žáci maturitního ročníku prováděli na základě domácí přípravy a za použití připravené osnovy na pracovním listu rozbor literárního díla. Učitel do výuky vhodně zařazoval krátké videoukázky, zajímavosti, časové i žánrové souvislosti, věnoval se osvětlování cizích pojmů a jejich pochopení žáky. Žáci se spontánně zapojovali, projevovali zájem a aktivitu. V dalších hospitovaných hodinách převládal frontální styl výuky s dominantním postavením vyučujícího, který žákům poskytoval sám velké množství informací, podrobností, zajímavých postřehů, upozorňoval na zvláštnosti, sám shrnoval obsah i charakterizoval obsah a podstatu předmětného textu. Žáci přečetli připravené referáty ze zvolené četby, které učitel klasifikoval známkou, ale v hodině nijak dále využity nebyly, stejně jako čtené ukázky textů. Výuka přecházela nevhodně do přednášky (obohacené čtením ukázek, recitací básní, ukázkami obrázků), kdy monolog učitele trval například v jednom případě až téměř polovinu vyučovací hodiny. Tehdy žáci ztráceli zájem a pozornost, na případné řečnické otázky si učitel většinou odpovídal sám. Shrnoval probrané učivo a poskytoval žákům zpětnou vazbu k jejich odpovědím sám stejně jako v případě didakticky jen málo využitě formy skupinové práce žáků. Žáci byli málo vedeni ke kritickému uvažování, debatám a vytváření vlastního názoru. Akceptovány byly i jednoslovné odpovědi, nedocházelo k rozvíjení komunikativních dovedností. V případě větných rozborů žáci druhého ročníku prokazovali neznalosti v základním učivu gramatiky základní školy (např. určení slovního druhu nebo slovesného vidu).

Výuka anglického jazyka se vyznačovala kvalitní přípravou učitele. V úvodu hodiny vždy stanovil konkrétní cíl, ale často se jej nepodařilo v závěru hodiny z časových důvodů vyhodnotit, někdy nebyl cíl naplněn. Ve výuce byly střídány jednotlivé formy, a to frontální

forma s řízeným rozhovorem, který byl ve výuce v prvním ročníku vedený v anglickém jazyce, s prací ve dvojicích či skupinách. Vhodně byly využívány pracovní listy v kombinaci s prezentací učiva prostřednictvím moderní didaktické techniky. Žáci byli učitelem vedeni k procvičování řečových dovedností na dané téma formou dialogu se zrakovou oporou o tištěný text. Při chybějící znalosti potřebného pojmu jej uměli vyhledat ve slovníku, které měli žáci ve všech sledovaných hodinách k dispozici. V prvním ročníku nástavbového oboru vzdělání žáci prokazovali dobré komunikativní dovednosti a dobrou slovní zásobu s občasnými chybami, které vyučující korigoval. Hospitovaná výuka druhého ročníku byla s ohledem na prokazované nízké schopnosti žáků převážně vedena v českém jazyce. To neumožňovalo žákům plné osvojení jazyka a dostatečně je nemotivovalo k vyjádření se v jazyce samotném. Frontální pojetí výuky vedlo k jednotvárnosti a nezáživnosti hodin a nepodněcovalo aktivizaci žáků. Chyběla fixace učiva, dostatečné ověření, vysvětlení chyb a formativní zpětná vazba. Žáci vykazovali základní neznalosti v oblasti slovní zásoby, gramatiky, konverzace a mnozí měli velký problém s porozuměním. Sami většinou obtížně zvládali stanovené úkoly, často pracovali s dopomocí vyučujícího. Jejich vyjadřování v anglickém jazyce bylo převážně jednoslovné, málo v alespoň jednoduchých větách, obsah mnohdy odpovídal spíše žákům mladšího věku. U většiny z nich byly jazykové kompetence na velmi nízké úrovni a nejsou zárukou úspěšného vykonání maturitní zkoušky z anglického jazyka.

V hospitovaných hodinách matematiky (z důvodu delší nepřítomnosti učitelky zajišťované kvalifikovaným zástupcem) se výuka vyznačovala klidnou a pohodovou edukační atmosférou. Vzdělávací cíl byl většinou sdělen na začátku hodin, často však chyběla vhodná motivace žáků k jeho dosažení. Dominovala frontální metoda výuky bez diferenciac učiva. Žákům byl vytvářen dostatečný prostor pro uplatnění kritického myšlení a postupu při řešení problémových úloh. Této možnosti však využívala jen malá část z nich. K účelnému řešení zadaných úloh byla patrná nutnost pomoci vyučujícího. Řada žáků měla problémy s prokazováním základních znalostí a dovedností i v písemných testech (např. úpravy zlomků, proměnná a řešení pomocí lineární rovnice, vyjadřování ze vzorců, procenta). V hodinách často nedokázali formulovat podstatu problému, logicky argumentovat při obhajobě správnosti postupu a výsledku řešení. Někteří jen průběžně opisovali řešení úkolů z tabule a byli pouze pasivními příjemci informací. Pracovní tempo bylo přizpůsobené nízké úrovni znalostí a dovedností žáků.

V závěru hospitovaných vyučovacích hodin nebyl vytvářen náležitý časový prostor pro celkové shrnutí učiva, ověření míry naplnění stanovených výukových cílů a účelné motivování žáků v podobě zhodnocení jejich vzdělávacího pokroku. Formativní hodnocení nebylo důsledně prováděno. Chybělo vzájemné hodnocení žáků, které by podporovalo rozvoj sociálních kompetencí a komunikačních dovedností a přispívalo k většímu zapojení žáků do výuky.

Hodnocení výsledků vzdělávání

V návaznosti na závěry poslední inspekční činnosti došlo částečně ke zvýšení nároků při hodnocení výsledků vzdělávání. Prospěch žáků je pravidelně monitorován a hodnocen na pedagogických radách. Proti prvnímu pololetí školního roku 2017/2018 narostl v prvním pololetí školního roku 2018/2019 počet neprospívajících žáků oboru vzdělání s maturitní zkouškou o více než 20 %. Neprospělo nebo nemohlo být hodnoceno celkem 60 % (64,7 % žáků prvního ročníku a 50 % žáků druhého ročníku), žádný neprospěl s vyznamenáním. Účast žáků ve vyučování se proti předchozímu období zvýšila.

Na konci školního roku 2017/2018 celkově neprospěla téměř třetina (28,6 %) žáků, z toho pouze jeden žák maturujícího ročníku a sedm žáků prvního ročníku. Tři z nich první ročník ve školním roce 2018/2019 opakují a jsou opět mezi neúspěšnými.

V prvním ročníku nástavbového oboru vzdělání došlo ve školním roce 2018/2019 k prokazatelnému zhoršení klasifikace žáků oproti známce z matematiky uvedené na přihlášce za předchozí vzdělávání. Celkově se v prvním ročníku tohoto oboru vzdělání jedná o zhoršení klasifikace o jeden až tři stupně u 12 z 16 žáků, tj. 75 % žáků, přijatá absolventka školy se stupněm „nedostatečný“ na přihlášce si toto hodnocení udržela i v pololetí.

Z údajů o ukončování vzdělávání v roce 2018 vyplývá, že maturitní ročník ve školním roce 2017/2018 úspěšně ukončilo 11 z celkem 12 žáků, jeden žák byl hodnocen na konci závěrečného ročníku ze čtyř předmětů stupněm „nedostatečný“ a maturitní zkoušku nekonal. Hrubá neúspěšnost ve společné části MZ (podíl žáků, kteří nekonali zkoušku nebo neuspěli, z celkového počtu přihlášených žáků) dosáhla v jarním zkušebním období 75 %, společnou část MZ úspěšně vykonali pouze tři. Sedm žáků konalo opravné zkoušky v podzimním zkušebním období 2018, úspěšní byli dva z nich, hrubá neúspěšnost klesla na 58,3 %. Žáci byli neúspěšní zvláště v matematice, kde z šesti přihlášených nebyl po jarním a podzimním zkušebním období úspěšný ani jeden. Při porovnání výsledků MZ s hodnocením výsledků vzdělávání žáků za druhé pololetí závěrečného ročníku se klasifikace předmětů společné části MZ zlepšila pouze ve dvou případech, zhoršení nastalo u patnácti hodnocení předmětu. Deklarované zvýšení objektivnosti hodnocení výsledků vzdělávání se u těchto žáků ještě neprojevalo. Neúspěšnost žáků ve společné části MZ se vzhledem k výsledkům roku 2017 nezlepšila.

V aktuálním školním roce neprojevali žáci maturitního ročníku zájem vyzkoušet si podmínky MZ *Maturity nanečisto*. Učitelé je sami seznamují s průběhem a atmosférou této zkoušky, procházejí s nimi maturitní úlohy z předchozích ročníků. Na základě rozboru neúspěšnosti se zaměřili na zvýšené procvičování oblastí, které působily maturujícím této školy v minulém zkušebním období problémy.

K 1. 9. 2018 ředitelka školy ustanovila nově členy školního poradenského pracoviště. Funkci výchovného poradce vykonává nová zástupkyně ředitelky školy, která dokončuje studium pro tuto funkci. Jako školního metodička prevence byla jmenována vyučující, která má vystudovanou speciální pedagogiku. Prioritou jsou metodická podpora učitelům pro práci se žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a rozvoj tzv. *Peer programu* v rámci prevence sociálně patologických jevů. Výchovná poradkyně zajišťuje pravidelné konzultace s vyučujícími, kteří jsou seznamováni s potřebou podpurných opatření žáků diagnostikovaných školským poradenským zařízením. Organizuje vzdělávání pedagogů zaměřené na inkluzi. Sleduje provázanost spolupráce a jednotnost kroků při vzdělávání žáků ohrožených školní neúspěšností a zaměřuje se na zjišťování příčin jejich neúspěchu. Ty jsou školou spatřovány hlavně v nedostatečné domácí přípravě a především ve vysoké absenci. Vedení školy na tuto skutečnost reagovalo zpřísněním pravidel ve školním řádu a pokynem k větší důslednosti učitelů při omlouvání absence žáků. Při absenci vyšší než 30 % jsou žáci neklasifikováni a konají komisionální zkoušku z příslušného předmětu. I v letošním roce trvá nabídka doučování žáků po výuce, která jimi není dostatečně využívána. Řešením této problematiky se zabývají i jednotlivé metodické komise, ale nedaří se nalézt účinná opatření.

Z aktuálního počtu sedmi žáků druhého ročníku nástavbového oboru vzdělání jsou přihlášení k maturitní zkoušce z anglického jazyka čtyři žáci, z nichž dva mají diagnostikované speciální vzdělávací potřeby a na základě doporučení školského poradenského zařízení přiznané uzpůsobení podmínek k vykonání maturitní zkoušky. Žádný

z žáků nástavbového oboru vzdělání se nevzdělává podle plánu pedagogické podpory ani podle individuálního vzdělávacího plánu.

Závěry

Vývoj školy

- škola provedla dílčí opatření pro zvýšení nároků při průběžném hodnocení výsledků vzdělávání žáků

Slabé stránky a/nebo příležitosti ke zlepšení

- přetrvávající neúspěšnost žáků ve společné části maturitní zkoušky (velmi vysoká neúspěšnost zejména v matematice)
- oblast řízení školy nezohledňuje dostatečně neúspěšnost žáků ve společné části maturitní zkoušky; nízká efektivita přijatých opatření ke snížení neúspěšnosti
- kritéria přijímacího řízení žáků nezohledňují dostatečně studijní předpoklady uchazečů, jejich změna pro školní rok 2019/2020 není pro zvýšení úrovně studijních předpokladů významná
- malá aktivizace žáků během vzdělávání; chybí diferenciaci výuky a učiva vzhledem k individuálním schopnostem žáků i jejich volbě maturitního předmětu

Doporučení pro zlepšení činnosti školy

- výmaz oboru vzdělání *64-41-L/51 Podnikání* z rejstříku škol a školských zařízení; pro školní rok 2020/2021 nepřijímat do uvedeného oboru vzdělání další uchazeče
- zaměřit kontrolu vedení školy na efektivní využívání metod a forem výuky a ke zjištění přijímat účinná opatření
- více přizpůsobovat výuku možnostem a potřebám žáků

Stanovení lhůty

Česká školní inspekce v souladu s § 175 odst. 1 školského zákona ukládá ředitelce školy ve lhůtě do 30 dnů přijmout adekvátní opatření k odstranění a prevenci nedostatků zjištěných při inspekční činnosti a ve stejné lhůtě písemně informovat Českou školní inspekci, jaká byla přijata opatření.

Zprávu zašlete na adresu Česká školní inspekce, Pardubický inspektorát, Sukova třída 1556, 530 02 Pardubice, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9), nebo na e-podatelnu csi.e@csicr.cz s připojením elektronického podpisu.

Seznam dokladů, o které se inspekční zjištění opírají

1. Výpis z rejstříku škol a školských zařízení – údaje školy k datu inspekční činnosti
2. Jmenování do funkce ředitelky školy s účinností od 1. 8. 2018, čj. Sp KrÚ 37999/2018 OŠ, ze dne 29. 5. 2018
3. Platný školní vzdělávací program oboru vzdělání *64-41-L/51 Podnikání*
4. Výroční zpráva školy za školní rok 2017/2018

5. *Koncepce rozvoje školy 2018–2024*
6. *Zápisy z hospitační činnosti za školní rok 2018ú2019*
7. *Plán vzdělávání pedagogických pracovníků pro školní rok 2018/2019*
8. *Záznamy z pedagogických rad za školní roky 2017/2018 a 2018/2019*
9. *Zápisy komise všeobecně vzdělávacích předmětů za školní roky 2017/2018 a 2018/2019*
10. *Doklady o odborné kvalifikaci pedagogických pracovníků, kteří se ve školním roce 2018/2019 podílejí na vzdělávání žáků v předmětech společné části maturitní zkoušky, stav k datu inspekční činnosti*
11. *Rozvrh hodin tříd oboru vzdělání 64-41-L/51 Podnikání ve školním roce 2018/2019*
12. *Třídní knihy oboru vzdělání 64-41-L/51 Podnikání – školní rok 2018/2019*
13. *Školní řád střední školy účinný k datu inspekční činnosti*
14. *Doklady o přijímání žáků do maturitního oboru vzdělání pro školní rok 2018/2019, včetně kritérií přijímacího řízení pro školní roky 2018/2019 a 2019/2020*
15. *Dokumentace o ukončování vzdělávání maturitní zkouškou, včetně harmonogramu zkoušek a jejich výsledků za školní rok 2017/2018*
16. *Dotazníky pro žáky (anonymní) ve třídě P10 a P20, rok 2019*
17. *Formuláře k pohovorům ředitelky s učiteli, rok 2019*
18. *Inspekční zpráva ČŠI, čj. ČŠIE-468/18-E ze dne 21. 5. 2018*
19. *Zápisy z porad školního poradenského pracoviště vedené ve školním roce 2018/2019*

Poučení

Podle § 174 odst. 11 školského zákona může ředitelka školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci, a to do 14 dnů po jejím převzetí. Případné připomínky zašlete na adresu Česká školní inspekce, Pardubický inspektorát, Sukova třída 1556, 530 02 Pardubice, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9), nebo na e-podatelnu csi.e@csicr.cz s připojením elektronického podpisu, a to k rukám ředitele inspektorátu.

Inspekční zprávu společně s připomínkami a stanoviskem České školní inspekce k jejímu obsahu zasílá Česká školní inspekce zřizovateli a školské radě. Inspekční zpráva včetně připomínek je veřejná a je uložena po dobu 10 let ve škole nebo školském zařízení, jichž se týká, a v místně příslušném inspektorátu České školní inspekce. Zároveň je inspekční zpráva zveřejněna na webových stránkách České školní inspekce a v informačním systému InspIS PORTÁL.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Mgr. Jaroslav Loučka, školní inspektor,
vedoucí inspekčního týmu

Mgr. Jaroslav Loučka, v. r.

PhDr. Mgr. Milan Matějů, školní inspektor

PhDr. Mgr. Milan Matějů, v. r.

Mgr. Markéta Moore, školní inspektorka

Mgr. Markéta Moore, v. r.

Mgr. Hana Rozsypalová, školní inspektorka

Mgr. Hana Rozsypalová, v. r.

Bc. Lenka Kalinová, kontrolní pracovnice

Bc. Lenka Kalinová, v. r.

V Pardubicích 29. 4. 2019

Datum a podpis ředitelky školy potvrzující projednání a převzetí inspekční zprávy

PhDr. Zuzana Pecháčková, ředitelka školy

PhDr. Zuzana Pecháčková, v. r.

V Žamberku 30. 4. 2019